

НАЦІОНАЛЬНЕ
АГЕНТСТВО
ІЗ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

ЕКСПЕРТНИЙ ВИСНОВОК

галузевої експертної ради щодо можливості акредитації освітньої програми

Заклад вищої освіти	Національний авіаційний університет
Освітня програма	21325 Міжнародний бізнес
Рівень вищої освіти	Бакалавр
Спеціальність	292 Міжнародні економічні відносини

Цей експертний висновок складений за результатами розгляду галузевою експертною радою (ГЕР) акредитаційної справи. Розгляд справи ГЕР є частиною акредитаційної процедури Національного агентства і здійснюється на основі поданих закладом відомостей про самооцінювання освітньої програми, а також звіту експертної групи про результати акредитаційної експертизи.

Детальніше про мету і порядок проведення акредитації можна дізнатися на вебсайті Національного агентства – <https://naqa.gov.ua/>

Використані скорочення:

ID - ідентифікатор

ВСП - відокремлений структурний підрозділ

ГЕР - галузева експертна рада

ЄДЕБО - Єдина державна електронна база з питань освіти

ЄКТС - Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система

ЗВО - заклад вищої освіти

ОП - освітня програма

ЕКСПЕРТНИЙ ВИСНОВОК

галузевої експертної ради щодо можливості акредитації освітньої програми

15.04.2022 р.

Справа № 1994/АС-21

Галузева експертна рада Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти з галузі знань 29 "Міжнародні відносини" у складі:

Петрушенко Юрій Миколайович – головуєчий,

Єременко Ольга Олексіївна,

Жукорська Ярина Михайлівна,

Литвин Марина Валентинівна,

Луцишин Зоряна Орестівна,

Пирог Ольга Володимирівна,

Рудько Сергій Олексійович,

Сироїд Тетяна Леонідівна,

Трофименко Анастасія Вікторівна,

за участі запрошених осіб:

Сидоренко Катерина Вікторівна – гарант ОП,

Чернобай Ліана Іванівна – керівник експертної групи,

розглянула на своєму засіданні матеріали акредитаційної справи щодо акредитації освітньої програми:

Назва ЗВО	Національний авіаційний університет
Назва ВСП ЗВО	<i>не застосовується</i>
ID освітньої програми в ЄДЕБО	21325
Назва ОП	Міжнародний бізнес
Галузь знань	29 Міжнародні відносини
Спеціальність	292 Міжнародні економічні відносини
Спеціалізація (за наявності)	<i>відсутня</i>
Рівень вищої освіти	Бакалавр
Вид освітньої програми	Освітньо-професійна

За результатами розгляду акредитаційної справи галузева експертна рада

РЕКОМЕНДУЄ

ухвалити рішення про акредитацію.

За – 9, Проти – 0

1. Наявність або відсутність підстав для відмови в акредитації, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

На думку ГЕР

підстави для відмови в акредитації, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми, або для призначення повторної акредитаційної експертизи, відсутні

наявні підстави для відмови в акредитації, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

наявні підстави для призначення повторної акредитаційної експертизи

2. Обґрунтування ГЕР

У цьому розділі ГЕР надає власну оцінку відповідності освітньої програми, базуючись на змісті звіту експертної групи та інших матеріалах акредитаційної справи.

Заповнення полів «Обґрунтування» є обов'язковим, якщо ГЕР змінює рівень відповідності, визначений експертною групою, або підтверджує рівень відповідності А, Е чи F. У цих випадках необхідно заповнити обґрунтування не менше як за одним підкритерієм у межах відповідного критерію.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

1.1 Освітня програма має чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії закладу вищої освіти

Місія НАУ відображена в низці документів: Доктрині розвитку НАУ на 2015-2024 роки (<http://surl.li/bdplh>) та Стратегії розвитку НАУ до 2030 року (<http://surl.li/sdjl>). На особливу увагу заслуговує Концепція інноваційного розвитку НАУ (<http://surl.li/bdnds>), зокрема, в частині стратегічного бачення інноваційної місії НАУ у формі «інноваційно-галузевого спрямування» (Розділ 1,6, п.6.2). Мету освітньої діяльності зазначено в Статуті НАУ (<http://surl.li/amepd>, Розділ 2, п. 2.2) та в Розділі 1 Положення про організацію освітнього процесу в НАУ (<http://surl.li/gqvm>). ЕГ констатує, що формулювання місії НАУ в різних документах відрізняється, тому за основу взято Стратегію розвитку з урахуванням галузевого контексту, а конкурентні переваги керівництво НАУ вбачає у його багатопрофільності (додатковий доказ 1, зустрічі 1,2). У відомостях СО вказані цілі ОПП МБ узгоджуються із стратегічними цілями освітнього процесу (п.1 Стратегії розвитку, стор. 2), однак в ОПП МБ редакції 2021р. (Розділ 2, п. 2., стор. 3) не відображені. Рекомендації попередньої експертизи, в цілому, враховано при узгодженні цілей ОПП МБ з місією та стратегією НАУ: 1) уведено окремі теми галузевого спрямування в РПНД ОК6,17,28 та в РПНД ОК 7,20,21,23,25,26,27; до переліку ОК уведено галузево-орієнтовану ОК29 (Менеджмент і маркетинг міжнародних авіаперевезень <http://surl.li/bfxyu>); 2) практична підготовка та формування обґрунтованих рішень з урахуванням контексту галузі – ОК30,31,33,34,35,39; заміна перекладацької практики з навчальної на фахову (ОК37); 3) Таблиця 1 відомостей СО узгоджена з описом в ОПП МБ; 4) позитивна динаміка урахування галузевого контексту при формуванні тем БКР (ОК39), а саме: 2019р. – з 12 БКР жодної; 2020р. – з 11 БКР 1 тема; 2021р. – з 27 БКР 3 теми; проєкт 2022р. – з 12 БКР 5 тем (Наказ на Темі_БАК_ за відповідні роки); 5) застосовано вивчення комплексу, який складається з дисципліни і курсової роботи (наприклад, ОК22 і ОК30; ОК25 і ОК33), що сприяє забезпеченню логіки формування ПРН. Однак, у матриці забезпечення ПРН відповідними ОК ця комплексність чомусь порушена (ПРН-26, 27, 28) Місії і стратегії НАУ також відповідає генерування інноваційних ідей – наук. публікації здобувачів та НПП, в т.ч. з урахуванням контексту галузі, наук. стажування, діяльність наук. гуртка та інтернаціоналізація освіти – фахова співпраця із ЗВО-партнерами, обов'язкове вивчення 2 іноземних мов із 8 запропонованих, міжнародне партнерство НАУ (<http://surl.li/bdnee>), у т.ч., англомовний проєкт за ОПП МБ. За результатами зустрічей 1-4 і 7 та опрацюванням додаткових доказів ЕГ зауважує про позитивну динаміку у досягненні відповідності цілей ОПП МБ місії та стратегії НАУ. Беручи до уваги матеріали ЕГ та надані ЕГ інформативні посилання, в цілому, можна констатувати врахування зауважень та рекомендацій попередньої акредитаційної експертизи.

1.2 Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін

ЕГ в ході чергової експертизи встановила факти залучення стейкхолдерів ОПП МБ до формування цілей та ПРН. Так, до складу робочої групи включено представників академії, спільноти, здобувача ВО, зовнішнього стейкхолдера (Див. звіт ЕГ та опис ОП). Внесені пропозиції були враховані в новій редакції ОПП МБ та навч. плані 2021р. вступу, а саме: з боку роботодавці: поглиблено формування ПРН 26,27,28 (рецензія ДП Антонов); збільшено (порівняно з навчальним планом 2018р.вступу) к-сть годин для вивчення англ. мови (лізинг. комп. ТОВ «ЕСКА Капітал») з формуванням ПРН1,2,5; розширено перелік освітніх компонент вибіркового циклу та уведено дисципліни вільного вибору «Інформ. бізнес» (<http://surl.li/bduft>) та «Бізнес-комунікації в міжнар. бізнесі» (<http://surl.li/bdufu>) (ТОВ Агрофірма Агромак); з боку здобувачів та випускників: розвинуто ПРН2,5,21,23, оскільки збільшено обсяг практичної підготовки з ОК37. Залучено до аудиторних занять професіоналів-практиків, в т.ч. (<http://surl.li/bdnel>); взято участь в майстер-класах (<http://surl.li/bdnen>) (ПРН16,17,20,21), що відповідає цілям ОПП МБ «Підготовка фахівців, здатних розв'язувати спеціалізовані складні задачі і практичні проблеми у сфері міжнародного бізнесу...»; академічної спільноти: серед

інших, пропозиції щодо посилення практичних навичок з укладання міжнародних договорів (ПРН16,17,19,20) в ОК18 (<http://surl.li/bdugv>) та дисципліні «Міжнародні торговельні угоди» (<http://surl.li/bdugx>); уведено до переліку вільного вибору здобувачів дисципліну «Міжнародна бізнес-логістика» (<http://surl.li/bduhc>); кращих практик ЗВО-партнерів: цілям ОПП МБ щодо «інтеграції та інтернаціоналізації освіти» відповідає укладання договорів з університетами Албанії (<https://www.umsh.edu.al/>) та Литви (<https://vilniustech.lt>); збільшено пул дисциплін вільного вибору в 2021р. (http://fmv.nau.edu.ua/structure/department_ua/k_mevb/subject/). З вищезазначеного можна зробити висновок, що цілі ОП та ПРН формуються з урахуванням потреб і рекомендацій стейкхолдерів. Однак, авіаційна спрямованість, хоч і присутня більше, у порівнянні із попередньою акредитаційною експертизою, однак не є чітко простежуваною. Зокрема, в описі ОП зовнішнім стейкхолдером виступає ТОВ Агрофірма Агромак і це попри позитивні рецензії, зацікавленість у випускниках даної ОП, пропозиції щодо введення до навч. плану галузево-орієнтованої дисципліни ОК-29 "Менеджмент і маркетинг міжнародних авіаперевезень" профільним ДП Антонов. Не виступив і зовнішнім стейкхолдером Міжнародний аеропорт "Бориспіль", у рецензії якого на дану ОП теж зазначена зацікавленість у її випускниках (Див.СО ЗВО). Решту 10 рецензій, в тому числі і 2-ві іноземні (Вища школи бізнесу і наук про здоров'я в Лодзі, Польща та професора з Тайваню - Департаменту міжнародних справ провінції Гаосюн) містять лише заг. х-ки даної ОП (звичні стандартні фрази) без зазнач. її особливості та специфічних рис аерокосмічної галузі. Іноз. рецензії теж не відображають унікальності даної ОП, її особливості фахової підготовки

1.3 Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм

ЕГ проаналізувала низку фактів щодо відповідності цілей та ПРН ОПП МБ (понад вказаних у Відомостях СО): 1) галузевоорієнтованому контексту: для забезпечення ПРН 26,27,28 та констатує, що уведено до переліку обов'язкових дисциплін ОК 29 «Менеджмент і маркетинг міжнародних авіаційних перевезень» (<http://surl.li/bdoha>) та окремі теми галузевого спрямування в ОК7,20,21,23,25,26,27; галузеві дисципліни вільного вибору «Міжнародний авіаційний бізнес» (<http://surl.li/bdohh>) та «Історія світової авіації» (<http://surl.li/bfxqv>); 2) ринку праці: формування ПРН1,2,5 посилено за рахунок збільшення кількості годин для вивчення іноземної мови; розвинуто практичні навички з укладання міжнародних договорів в ОК18 «Міжнародне економічне право» (<http://surl.li/bdugv>), що забезпечило розширене формування ПРН 16,17,19,20; замінено навчальну перекладацьку практику на фахову (ОК37, <http://surl.li/bfxrf>) для забезпечення розширеного ПРН 2, однак, формування галузевих ПРН не передбачено (Таблиця 3); 3) тенденціям розвитку спеціальності: використано результати наукових досліджень НПП для викладання ОК7 «Вступ до спеціальності МЕН» (<http://surl.li/bdojn>), ОК14 «Економічна теорія» (<http://surl.li/bdoej>), ОК «Економічна дипломатія» (<http://surl.li/bdofa>), «Міжнародний авіаційний бізнес» (<http://surl.li/bdohh>) (Таблиця 2, додатковий доказ 25); 4) запозичення досвіду інших ЗВО: уведено дисципліни вільного вибору «Інформаційний бізнес» (<http://surl.li/bduft>), «Бізнес-комунікації в міжнародному бізнесі» (<http://surl.li/bdufu>), «Міжнародна бізнес-логістика» (<http://surl.li/bduhc>), відповідає принципу автономії та урахує досвід аналогічних вітчизняних програм. Попри це як і ЕГ так і ГЕР не може вказати перелік очікуваних результатів навчання за даними НД, оскільки внесення дисципліни вільного вибору до матриці відповідності не передбачено. ЕГ за результатами експертизи ОК38 констатувала, що проекту баз фахової практики на 2022р. не надано. У 2021р. галузевоорієнтованих баз практики не виявлено, базою фахової практики у 2020р. була кафедра міжнародних економічних відносин і бізнесу (Див. дод. доказ 4). Хоча формування галузевоорієнтованих ПРН відбувається в межах окремих тем за ОК7,20,21,23,25,26,27, а ОК37 «Перекладацька практика» не містить галузевоорієнтованого контексту (замінена з навчальної на фахову). Попри це, можемо констатувати про позитивну динаміку даної ОП у порівнянні з попередньою експертизою.

1.4 Освітня програма дає можливість досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності).

За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти програмні результати навчання мають відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня

не застосовується

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

2.1 Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності)

не застосовується

2.2 Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, становлять логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дають можливість досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання

Аналізування ОПП МБ та НП редакції 2021 р. показало, що зміст ОПП МБ загалом добре структурований, прослідковується логічна взаємопов'язаність ОК, що створює передумови для якісного досягнення визначених ОПП МБ та стандартом вищої освіти заявлених цілей та ПРН. Досягнення ПРН та формування ЗК та ФК забезпечується переважно через синтез 3-6 ОК. ОК загалом складають систему, яка зображена на структурно-логічній схемі ОПП. Разом з тим, присутня певна неузгодженість у частині формування ФК ОК, які реалізуються в комплексі з курсовими роботами. До прикладу ОК 22 (дисципліна «Міжнародні економічні відносини») формує ФК 2,6,7, тоді як ОК 30 (КР з дисципліни «Міжнародні економічні відносини») формує ФК 3,4,11,17; ОК 23 (дисципліна «Міжнародна торгівля») формує ФК 4-6,17, тоді як ОК 31 (КР з дисципліни «Міжнародна торгівля») формує лише ФК 5,11,17; ОК 24 (дисципліна «Теорія і практика валютного курсу») формує ФК 7, тоді як ОК 32 (КР з дисципліни «Теорія і практика валютного курсу») формує ФК 7,11,16. Під час проведення попередньої акредитаційної експертизи роботодавцями на зустрічі з ЕГ була висловлена рекомендація збільшити кількість дисциплін практичного спрямування, ввести в ОПП МБ дисципліни «Бізнес-комунікації в міжнародному бізнесі», «Інформаційний бізнес», «Міжнародне економічне право», «Міжнародні торговельні угоди», збільшити обсяг годин, відведених на вивчення англійської та другої іноземної мови. Серед рекомендованих дисциплін було введено до ОПП МБ 2021 р. «Міжнародне економічне право» (ОК18). У порівнянні з ОПП МБ 2018 р. в ОПП МБ 2021 р. кількість годин та кредитів ЄКТС на вивчення англійської мови було фактично збільшено з 56,5 кредитів ЄКТС до 70 кредитів ЄКТС відповідно, а також введено ОК10 «Теорія і практика перекладу» (9 кредитів ЄКТС) та ОК 13 «Теорія і практика перекладу другої іноземної мови» (9 кредитів ЄКТС). Як і ЕГ можемо констатувати факти удосконалення ОПП МБ редакції 2021 р. з метою врахування пропозицій роботодавців. Попри це, існує необхідність перегляду та актуалізації матриці ОПП.

2.3 Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеної для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною)

не застосовується

2.4 Структура освітньої програми передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін в обсязі, передбаченому законодавством

Формування індивідуальної освітньої траєкторії регулюється Положенням про формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів (<http://surl.li/bdngm>), Положенням про організацію освітнього процесу в НАУ (<http://surl.li/bdmza>), а також Положенням про індивідуальний навчальний план студента (<http://surl.li/bdngn>). Структура ОПП МБ передбачає можливість формування індивідуальної освітньої траєкторії – 60 із 240 кредитів ЄКТС (25%) припадає на вибіркові ОК. Разом з тим, формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачами ВО обмежено переліком рекомендованих та альтернативних дисциплін, список яких формує робоча група випускової кафедри під керівництвом її завідувача та гаранта освітньої програми (<http://surl.li/bfwlr>). Сформовані переліки рекомендованих та альтернативних вибіркових дисциплін затверджуються на засіданні випускової кафедри та розміщуються на її офіційному сайті для ознайомлення з ними здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних працівників та інших зацікавлених осіб і вводяться адміністратором кафедри в «Автоматизовану систему формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувача вищої освіти» за даною ОП. Формування переліків вибіркових дисциплін випусковою кафедрою відбувається на початку весняних семестрів, а вибір цих дисциплін здобувачами вищої освіти ОС бакалавра – на попередньому курсі навчання у встановлений термін не пізніше кінця лютого. Згідно Положення про формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів (<http://surl.li/bdngm>) для ОС бакалавра у 3, 5, 7 семестрах по 3 дисципліни є вибірковими; у 4, 6, 8 семестрах – по 2 вибіркові дисципліни. Згідно каталогу навчальних дисциплін вільного вибору здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти ОПП МБ кожна рекомендована дисципліна має у якості альтернативи лише одну альтернативну дисципліну. Разом з тим, згідно Положення про формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів (<http://surl.li/bdngm>) якщо здобувач вищої освіти виявив бажання вивчати вибіркову дисципліну з іншої ОП, то за його письмовою заявою на ім'я декана іншого факультету (директора інституту) та за погодження із завідувачами відповідних випускових кафедр щодо умов та порядку вивчення зазначеної дисципліни розпорядженням декана факультету (директора інституту) він може бути допущений до її вивчення. Здобувачі ОПП МБ на зустрічі з ЕГ підтвердили обізнаність із порядком, термінами та особливостями процесу обрання вибіркових дисциплін, а також можливість вибору дисциплін з інших ОП та навчальних планів. Проте, жоден здобувач із фокус групи такою можливістю не скористався. За результатами чергової експертизи та зустрічей 3,5,7 ЕГ констатує часткове врахування пропозицій ЕГ та ГЕР, запропоновані під час проведення попередньої експертизи, а саме вдосконалення реалізація існуючого механізму вибірковості щодо надання більшої свободи здобувачам при виборі варіативних дисциплін.

2.5 Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дає можливість здобути компетентності, потрібні для подальшої професійної діяльності

Практична підготовка здобувачів ВО у НАУ регламентується Положенням про організацію освітнього процесу в НАУ (<http://surl.li/bdmza>). Разом з тим, знаходиться на обговоренні Проект Положення про організацію та проведення практик (<http://surl.li/bdmze>). Практична підготовка здобувачів в межах ОП передбачена навчальним планом: ОК36 - навчальна практика «Вступ до фаху» (3,0 кредити ЄКТС), ОК37 - перекладацька (4,5 кредити ЄКТС) та ОК38 - фахова (4,5 кредити ЄКТС) виробничі практики. Обсяг практики відповідає Стандарту вищої освіти спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини» для першого (бакалаврського) рівня, згідно якого мінімальний обсяг практики становить 6 кредитів ЄКТС. ОК 36 формує ЗК3,9,12, ФК2,8,16 та забезпечує досягнення ПРН 1,8,10-12,14-16,23; ОК 37 формує ЗК3,5,6,9,10, ФК8,10,12,14,6 та забезпечує досягнення ПРН 2,5,21,23; ОК 38 формує ЗК3,4,8, ФК1,4,9,11,14, 16-19 та забезпечує досягнення ПРН 3-7,9,13,17-20,22,24-28. Під час проведення попередньої акредитаційної експертизи на зустрічі зі здобувачами були висловлені пропозиції щодо збільшення годин, відведених на виробничу практику.

Кількість годин на виробничу практику у ОПП МБ та НП 2021 р. у порівнянні із ОПП МБ та НП 2018 р. (ОПП та НП 2019 та 2020 рр. було скасовано згідно наказу т.в.о. ректора №392/09 від 06.07.2021 р.) було збільшено за рахунок переведення навчальної (перекладацької) практики (НП 2018 р.) у виробничу перекладацьку практику (НП 2021 р.) без зміни кредитів. Разом з тим, кредити ЄКТС на виробничу фахову практику було скорочено з 6,0 кредитів (НП 2018 р.) до 4,5 кредитів (НП 2021 р.). Під час зустрічі ЕГ зі здобувачами та випускниками ОПП МБ було висловлено задоволеність компетентностями, здобутими під час практичної підготовки за ОПП та наявними базами практики, серед яких <http://surl.li/sdHg>. Разом з тим, під час зустрічі ЕГ з представниками роботодавців не було отримано ствердної відповідь щодо співпраці університету з ними з приводу формування цілей і завдань практичної підготовки, визначення її змісту.

2.6 Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (softskills), що відповідають заявленим цілям

не застосовується

2.7 Зміст освітньої програми враховує вимоги відповідного професійного стандарту (за наявності)

не застосовується

2.8 Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає фактичному навантаженню здобувачів, досягненню цілей та програмних результатів навчання

не застосовується

2.9 Структура освітньої програми та навчальний план підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою у разі її здійснення узгоджені із завданнями та особливостями цієї форми здобуття освіти

не застосовується

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

3.1 Правила прийому на навчання за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному вебсайті закладу вищої освіти

не застосовується

3.2 Правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують особливості самої освітньої програми

не застосовується

3.3 Визначено чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, що відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.), є доступними для всіх учасників освітнього процесу та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

Міжнародна діяльність щодо академічної мобільності в НАУ здійснюється відповідно до «Стратегії інтернаціоналізації співробітництва в галузі освіти НАУ на період 2018-2028 рр.» (<http://surl.li/sdjj>). У ЗВО діють доступні для всіх здобувачів правила визнання результатів навчання, отриманих в інших ЗВО, зокрема під час академічної мобільності, що відображено у «Положенні про порядок реалізації права на академічну мобільність у НАУ (розділ 8. Визнання результатів навчання за програмою академічної мобільності в НАУ) (polozhennya_18_07_19.pdf (nau.edu.ua)), а також У ЗВО діє Інститут міжнародного співробітництва та освіти (<http://imco.nau.edu.ua/>) в рамках якого працює Відділ міжнародних зв'язків. Він відповідає за координування програм міжнародної академічної мобільності університету. Також за кожним факультетом закріплені координатори (<http://surl.li/bdvdX>). Перезарахування вивчених навчальних дисциплін здійснюється на підставі наданого здобувачем вищої освіти до деканату ФМЕВ документа (англ. - Transcript of Records) з переліком та результатами вивчення навчальних дисциплін, кількістю кредитів. Навчальні дисципліни будуть перезараховані, якщо їхній зміст та/або результати, отримані компетентні і обсяг співпадають з відповідними навчальними дисциплінами в НАУ не менш ніж на 60%. Рекомендована кількість кредитів, які студент має отримати під час участі у програмі міжнародної мобільності – 30 за семестр та 60 за рік. У процесі інтерв'ю з керівником та менеджментом НАУ було зацентровано особливу увагу на мережу міжнародних зв'язків НАУ з іноземними ЗВО. На сайті кафедри МЕВ і бізнесу представлена більш детальна інформація щодо «Міжнародного співробітництва» (<http://surl.li/bdqhl>). Зокрема здобувачі мають

змогу приймати участь у програмах Erasmus+ (<http://imco.nau.edu.ua/erasmus-ka107-credit-mobility/>), Mevlana (<http://surl.li/bdvdy>), ім. Фулбрайта, DAAD, стипендії на навчання в Чехії, Франції, Іспанії (<http://cnt.nau.edu.ua/uk/sektor-akademichnoyi-mobilnosti#3>). Під час інтерв'ю зі здобувачами ЕГ встановила, що деякі здобувачі ознайомлені з правилами визнання результатів навчання, отриманих в інших ЗВО, зокрема, під час академічної мобільності. Однак, практики застосування цих правил на ОПП МБ не було, а здобувачі не брали участі в таких програмах.

3.4 Визначено чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, що є доступними для всіх учасників освітнього процесу та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

не застосовується

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

4.1 Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи

Форми навчання та методи навчання на ОПП МБ визначені Положенням про організацію освітнього процесу (<http://surl.li/gqvm>), (Розділ 5, п.5.1). Згідно Методичних рекомендацій до розроблення і оформлення РПНД денної та заочної форм навчання (2021) (<http://surl.li/aguxo>) методи навчання і викладання включені в Розділ 3, п.3.1 РПНД освітніх компонент за ОПП МБ (<http://surl.li/bdngv>). До сучасних методів навчання ЕГ віднесла застосування спеціалізованого хмарного ПЗ й інструментів для спільної роботи від компанії Google Workspace for Education (додатковий доказ 12, зустріч 2, Сидоренко К.В.). Підтвердженням студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи, як зазначає ЕГ, відповідає право здобувачів пропонувати теми курсових робіт, кваліфікаційних робіт, індивідуальних наукових досліджень (<http://surl.li/bdnmk>); формувати індивідуальну навчальну траєкторію; брати участь в роботі студентського самоврядування; стати учасником академічної мобільності та навчатись одночасно за декількома освітніми програмами. Під час зустрічі з ЕГ підтвердила, що «вибір теми курсової роботи є прерогативою студента», однак, серед присутніх таких пропозицій не було, оскільки теми були цікавими і відповідали інтересам здобувачів. Оновлені теми курсових робіт затверджено на засіданні кафедри (додатковий доказ 6 до звіту ЕГ). За результатами опитування здобувачів щодо якості реалізації ОП ФМВ, в т.ч. ОПП МБ (червень 2021р.), (<http://surl.li/bdnek>, стор.20-21) низький рівень можливості вільного вибору навчальних дисциплін відзначили більше третини здобувачів. Присутні на зустрічі з здобувачі навчання за декількома освітніми програмами не проходять. Можливість участі в міжнародній академічній мобільності підтвердило двоє здобувачів: за проектом кредитної мобільності Erasmus+ з університетом «Кадіса» (Іспанія) (не був реалізований за об'єктивних обставин); готовність взяти участь в академічній мобільності з університетом Китаю (заплановано на 2022/2023н.р.). ЕГ провела порівняльний аналіз результатів анкетування здобувачів вищої освіти ОПП МБ за січень 2021р. (<http://surl.li/bdngs>, стор. 22-23) і червень 2021р. (<http://surl.li/bdngt>, стор. 20-21) і виявила покращення показника «рівень якості проведення навчальних занять»: з 20% низького рівня до близько 10%; покращення показника «рівень інформаційного забезпечення»: з 5% критичного і 5% низького до 10% низького. ЕГ проаналізувала результати опитування випускників щодо якості реалізації ОПП МБ (<http://surl.li/bdngw>), за грудень 2020р. (відповідна вкладка, стор. 18-19 до звіту ЕГ) та червень 2021р. (відповідна вкладка, стор. 19-20 до звіту ЕГ), і встановила позитивну зміну показника «рівень застосування інноваційних, інтерактивних методів навчання» – з 40% низького рівня до 17%. Вищезазначене дає можливість зробити висновок, що форми і методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених в ОПП МБ цілей та ПРН (відомості СО, додаткові докази, зустрічі 2,3,8 ЕГ та висновки ЕГ).

4.2 Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання в межах окремих освітніх компонентів (у формі силабуса або в інший подібний спосіб)

не застосовується

4.3 Заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та цілей освітньої програми

не застосовується

4.4 Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі - викладачі) оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі

Відповідно до Методичних рекомендацій до розроблення і оформлення РПНД денної та заочної форм навчання (2021) (<http://surl.li/aguxo>) «1.11. Зміст РП навчальної дисципліни щорічно обговорюється на засіданні кафедри-

розробника. Результати обговорення відображаються в РП навчальної дисципліни відповідно до вимог системи менеджменту якості (СМЯ), запровадженої в університеті». Положення про систему забезпечення якості вищої освіти та освітньої діяльності НАУ (<http://surl.li/anbfl>) передбачає моніторинг і оцінку науково-методичного рівня проведення викладачем навчальних занять, що спонукає НПП своєчасно оновлювати зміст освіти. НПП використовують результати наукових досліджень в освітньому процесі (додатковий доказ ЕГ 25, аналіз Табл. 2 та окремих РПНД). Наприклад, при викладанні ОК14 «Економічна теорія» (<http://surl.li/bdoej>) та ОК16 «Історія економічних вчень» (<http://surl.li/bdoem>) використано результати наукових досліджень проф. С.О.Білої, члена ред. колегії наукового журналу «Стратегія розвитку України» (НАУ), серед яких у виданні WoS, 2019р., колективній монографії, Лодзь, 2021р., міждисциплінарному навчальному посібнику, Дрогобич, 2021р. Наукові доробки проф. Н.О.Татаренко, члена ред. колегії наукового видання «Україна дипломатична», використовуються при викладанні ОК «Економічна дипломатія» (<http://surl.li/bdofa>), у т.ч. колективна монографія, Лодзь, 2021р., навчальний посібник «Публічна дипломатія», 2021р. Результати наукових досліджень, опубліковані в журналах «Стратегія розвитку України» та «Інфраструктура ринку» (<http://surl.li/bdofi>) доц. І.І.Набок, рекомендовані при вивченні ОК24 «Теорія і практика валютного курсу» (<http://surl.li/bdofr>). Дослідження доц. Л.М.Побоченко, опубліковані, зокрема, в науковому журналі «Актуальні проблеми економіки» (Scopus), застосовуються при викладанні ОК «Менеджмент ЗЕД підприємства» (<http://surl.li/bdofv>). При викладанні галузевоорієнтованих ОК29 «Менеджмент і маркетинг міжнародних авіаційних перевезень» (<http://surl.li/bdoha>) і дисципліни за вибором «Міжнародний авіаційний бізнес» (<http://surl.li/bdohh>) використовуються результати дисертаційного дослідження та публікацій, у т.ч., в міжнародній наукометричній базі Scopus за 2021р. доц. Сидоренко К.В. ЕГ підтвердила застосування НПП кращих світових практик в освітньому процесі за результатами стажування і підвищення кваліфікації (додатковий доказ ЕГ 27). Врахування галузевого контексту і тенденцій розвитку світового господарства відображено в тематиці бакалаврських кваліфікаційних робіт (дод. доказ ЕГ 4). За результатами аналізування додаткових доказів ЕГ 25,27, окремих РПНД, зустрічі 2 ЕГ, висновків та рекомендацій ЕГ можна підтвердити позитивну практику оновлення змісту освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі окремих НПП за ОПП МБ.

4.5 Навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти

Попри позитивні практики щодо реалізації даного критерію про які йдеться у звіті ЕГ (Див. звіт ЕГ п. 4.5.), ЕГ, зазначає, що під час експертизи вона не отримала РПНД з ОК, запланованих для реалізації англomовного проєкту (додатковий доказ 23), тому не може підтвердити переліку відповідних фахових дисциплін (рекомендація ГЕР попередньої експертизи з подальшого удосконалення ОПП МБ).

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

5.1 Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дають можливість встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компонента та/або освітньої програми в цілому, а також оприлюднюються заздалегідь

Контрольні заходи та критерії оцінювання результатів знань здобувачів регулюється «Положенням про організацію та проведення поточного і семестрового контролю» (п. 3.34 <http://surl.li/bdveb>). Критерії оцінювання визначають у робочих програмах навчальної дисципліни, що розробляються відповідно до «Методичних рекомендацій до розроблення та оформлення робочої програми навчальної дисципліни для очної та заочної форм навчання» (<http://surl.li/ahzgy>). Освітній процес за ОПП здійснюється за такими видами навчальної роботи: аудиторні навчальні заняття, самостійна робота, практична підготовка, контрольні заходи, атестація. Графік навчального процесу зазначено у навчальному плані, який опубліковано на сайті факультету міжнародних економічних відносин (http://fmv.nau.edu.ua/structure/department_ua/k_mevb/mvirs_nav-met_zabez/opp/) разом із розкладом занять (<http://fmv.nau.edu.ua/student/lessons-schedule/>). Під час зустрічі із здобувачами та академічним персоналом ЕГ було з'ясовано, що інформування про форми контрольних заходів та критерії оцінювання відбувається на першому лекційному занятті з дисципліни. Робочі програми обов'язкових навчальних дисциплін та силабуси вибіркового навчальних дисциплін оприлюднені на сайті кафедри МEB і бізнесу та є доступними для ознайомлення усім учасникам освітнього процесу (<http://surl.li/bdngv>). З методичними рекомендаціями здобувачі можуть ознайомитися в Google Classroom. В умовах пандемії навчання проводиться на платформі Google GSuite for Education в застосунку Google Classroom. Кожен студент та НПП має корпоративний акаунт (@npp.nau.edu.ua). У сервісі можна відслідковувати процес успішності кожного здобувача ЗВО за допомогою функції електронного журналу (додатковий доказ 14), яка дозволяє встановлювати гнучку систему оцінювання та терміни виконання завдань здобувачами. Коди доступу до гул-класів за ОПП МБ було надано ЕГ у процесі акредитаційної експертизи. ЕГ підтверджує доступність навчально-методичного комплексу всім здобувачам (додатковий доказ 14). За попереднім запитом ЕГ також було надано для ознайомлення індивідуальні плани Цуканов Є.О., Сукайло Д.В. (1 курс), Погребна А. Р., Токар Б. А. (2 курс), Параца О. О., Хникіна Є. В. (3 курс) (додатковий доказ 5). ЕГ за результатами зустрічей 2,3, 8 та аналізування

додаткових доказів встановила, що форми контрольних заходів та критерії оцінювання оприлюднені й дозволяють встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання як для окремих ОК, так і для ОПП МБ в цілому.

5.2 Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності)

не застосовується

5.3 Визначено чіткі та зрозумілі правила проведення контрольних заходів, що є доступними для всіх учасників освітнього процесу, які забезпечують об'єктивність екзаменаторів, зокрема охоплюють процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

не застосовується

5.4 У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політику, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, яких послідовно дотримуються всі учасники освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. Заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність (насамперед через імплементацію цієї політики у внутрішню культуру якості) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності

не застосовується

Критерій 6. Людські ресурси

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

6.1 Академічна та/або професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання

Аналізування таблиці 2 відомостей самооцінювання, сайту кафедри з актуальною інформацією про наукові досягнення та наукові напрями діяльності викладачів, наданої деталізованої інформації щодо відповідності НПП, які задіяні у реалізації ОПП МБ ліцензійним умов провадження освітньої діяльності (додатковий доказ ЕГ 27) та комунікація з фокус-групою НПП дозволяє ЕГ в основному підтвердити відповідність академічної та професійної кваліфікації НПП ОК, що ними викладаються, що сприяє реалізації цілей та ПРН. Разом з тим, наукова та публікаційна активність та НПП за певними ОК (16,17,18,21,23,28,29 тощо) не в повній мірі відповідає предметній області та є застарілою. До прикладу, за ОК 21 (дисципліна «Основи менеджменту, маркетингу та підприємництва») у якості публікацій викладача, які відповідають освітньому компоненту відсутні публікації з менеджменту та маркетингу, проте, наведено публікації присвячені міжнародному контексту діяльності фондів ринків, інвестуванню, зовнішнім запозиченням тощо. За ОК 18 (дисципліна «Міжнародне економічне право») 4 з 5 публікацій не відповідають правовій тематиці. Публікації у періодичних наукових виданнях, що включені до переліку фахових видань України за ОК 19 датуються 2016-2017 рр., за ОК18 3 з наведених 5 публікацій датовано 2014 р., за ОК28 4 з 5 наведених публікацій датуються 2014-2016 рр., за ОК5 3 з 6 публікацій датуються 2013 р., 1 – 2015 р. та 1 – 2016 р (додатковий доказ ЕГ 27). Структура викладацького складу має наступні показники: чисельність НПП докторів наук, професорів складає 12,5 %, кандидатів наук, професорів - 6,25%, кандидатів наук, доцентів - 43,75 %, кандидатів наук без вченого звання – 25% (всього з науковим ступенем 87,5 % осіб). Кількість працівників, які підвищували свою кваліфікацію за останні 5 років становить 100%, у тому числі стажування за кордоном пройшли 56,25% НПП, стажування в інших ЗВО - 68,75%. НПП, які мають сертифікат В1/В2 з іноземної мови або документ про освіту з правом викладання іноземною мовою становить 31,25 % (додатковий доказ ЕГ 29). Разом з тим, для реалізації англомовного проекту - провадження освітньої діяльності англійською мовою, який було започатковано на ОПП МБ першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 292 «Міжнародні економічні відносини» (наказ ректора №177/од від 28.05.20 р.) доцільним є збільшення частки НПП які мають документ, що засвідчує володіння англійською мовою на рівні не нижче В2 або документ про освіту з правом викладання іноземною мовою. За результатами чергової експертизи можна зробити висновок, що академічна та професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації ОПП МБ, забезпечує досягнення визначених програмою цілей та ПРН.

6.2 Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дають можливість забезпечити потрібний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми

не застосовується

6.3 Заклад вищої освіти залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу

Залучення роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу на ОПП МБ має диверсифікований характер та реалізується через залучення до складу робочої групи з ОПП МБ (зустріч 4, Бондюк О.М.); рецензування та перегляд ОПП МБ (<http://surl.li/bdqbl>), опитування роботодавців щодо якості реалізації ОПП (<http://surl.li/bdqay>); організацію стажування педагогічних та науково-педагогічних працівників, укладання договорів; забезпечення здобувачів базами практик (додаткові докази 4,18, <http://surl.li/bdqbs>), залучення до участі у міжнародній щорічній науково-практичній конференції, яку організовує кафедра (<http://surl.li/bdqbw>), проведення аудиторних занять (<http://surl.li/bdnel>) та майстер-класів (<http://surl.li/bdnen>). ЕГ констатує факти диверсифікованого залучення роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу, їх зацікавленість у співпраці з гарантом ОПП МБ та кафедрою.

6.4 Заклад вищої освіти залучає до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців

не застосовується

6.5 Заклад вищої освіти сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями

Позитивною практикою системного підходу до професійного розвитку викладачів є наявність Положення про підвищення кваліфікації НПП (<http://surl.li/aguzs>). В НАУ функціонують Навчально-науковий інститут неперервної освіти (<http://surl.li/bdqgs>), Центр організаційного розвитку і лідерства (<http://surl.li/amepp>), Сектор академічної мобільності (<http://surl.li/bdqhc>). Викладачі, задіяні до реалізації ОПП МБ не обмежуються виключно можливостями щодо професійного розвитку наявними в НАУ, а проходять підвищення кваліфікації закордоном (<http://surl.li/bdqhl>) та користуються послугами сторонніх організацій та навчальних закладів. При проведенні попередньої експертизи ЕГ було рекомендовано започаткувати процедуру рейтингового оцінювання професіоналізму та педагогічної майстерності викладачів. За поясненнями гаранта ОПП МБ та начальника навчально-методичного відділу Голубничого О.Г. Положення про рейтингове оцінювання діяльності науково-педагогічного працівника та навчально-наукового структурного підрозділу Національного авіаційного університету затверджено і введено в дію (<blob:https://office.nauqa.gov.ua/790be0c6-81b7-48a4-ae1a-d31048f094dd>), але на сьогодні виконується частково, оскільки для повного впровадження необхідна автоматизована система, яка зараз розробляється. На зустрічі з НПП ЕГ було з'ясовано, що вони поки що не обізнані з Положеннями та не брали участь у рейтингуванні. ЕГ відзначає факти врахування пропозицій ГЕР, запропоновані під час проведення попередньої експертизи, а саме затвердження Положення про рейтингове оцінювання діяльності науково-педагогічного працівника та навчально-наукового структурного підрозділу, разом з тим, констатує, що воно не реалізується з технічних причин.

6.6 Заклад вищої освіти стимулює розвиток викладацької майстерності

не застосовується

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

7.1 Фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інша інфраструктура, обладнання тощо), а також навчально-методичне забезпечення освітньої програми гарантують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання

не застосовується

7.2 Заклад вищої освіти забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, потрібних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми

не застосовується

7.3 Освітнє середовище є безпечним для життя і здоров'я здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою, та дає можливість задовольнити їхні потреби та інтереси

не застосовується

7.4 Заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою

не застосовується

7.5 Заклад вищої освіти створює достатні умови щодо реалізації права на освіту для осіб з особливими освітніми потребами, які навчаються за освітньою програмою

В НАУ удосконалюється інфраструктура та умови щодо реалізації права на освіту для осіб з особливими освітніми потребами, які можуть безбар'єрно навчатися в університеті. Гарантом ОПП було зазначено, що серед здобувачів на сьогодні немає осіб з особливими освітніми потребами. У разі виникнення необхідності в допомозі, у ЗВО передбачено план дій. По-перше здобувач має звернутися до служби охорони, що є на вході, надалі викликається відповідальний по факультету, який надаватиме супровід в навчальному процесі. У ЗВО дія «Концепція організації інклюзивного навчання НАУ» (<http://surl.li/bdvid>), яка визначає основні принципи розвитку інклюзивної освіти з метою забезпечення доступності і якості освітніх послуг здобувачам вищої освіти з особливими потребами. ЕГ також знайшла підтверджуючий документ, у якому детально прописано процедуру супроводу осіб з обмеженими можливостями «Наказ про затвердження Положення про порядок супроводу (надання допомоги) осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення у НАУ» (<http://surl.li/amerd>). Відповідно до попередньої акредитаційної експертизи ЗВО було рекомендовано підвищити рівень доступності навчальних будівель для здобувачів з особливими потребами. У ході огляду матеріально-технічної бази, ЕГ встановила позитивні зміни в удосконаленні інфраструктури (обладнано спеціальний вхід з пандусом, на сходовому майданчику встановлено мобільний пандус) (<http://surl.li/bdvic>).

7.6 Наявні чіткі і зрозумілі політика та процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних із сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо), які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

не застосовується

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

8.1 Заклад вищої освіти послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми

не застосовується

8.2 Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду освітньої програми

не застосовується

8.3 Роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери

не застосовується

8.4 Наявна практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми

З відомостей СО та результатів аналізування відкритої інформації щодо відділів, служб, центрів НАУ не виявлено інституції, відповідальної за роботу з випускниками. ЕГ з'ясувала, що збір інформації виконується силами кафедри. Відгуки випускників про ОПП МБ та інформація про їх кар'єрний шлях розміщені на офіційній сторінці кафедри міжнародних економічних відносин і бізнесу у вкладці «Випускники кафедри» (<http://surl.li/bdqgc>). Результати анкетування випускників ОПП МБ розміщені на офіційній сторінці ФМВ (<http://surl.li/bdnek>). ЕГ та ГЕР проаналізували результати опитування випускників щодо якості реалізації ОПП МБ за грудень 2020р. (відповідна вкладка, стор. 18-19) та червень 2021р. (відповідна вкладка, стор. 19-20). До основних пропозицій випускників відноситься забезпечення більш якісною технічною базою, перезарахування балів в межах окремих тем та модулів, диджиталізація (результати 2020р.), збільшення практичної підготовки, залучення професіоналів-практиків до аудиторних занять, навчання з використанням кейс-методу на прикладі успішних компаній (результати 2021р.). Високий рівень задоволення роботодавців випускниками ФМВ, які працюють в організації-респонденті (високий рівень – 78%, решта – вище середнього), та готовність брати на роботу таких випускників (високий рівень – 69%, решта – вище середнього) зазначено в результатах опитування роботодавців (<http://surl.li/bdqay>, стор. 11). Однак, ЕГ зазначає, що не може підтвердити, чи наведена інформація стосується виключно випускників ОПП МБ, чи факультету, хоча на титульному аркуші вказано «Якість реалізації ОПП МБ». Проте, можна констатувати, що за ОПП МБ налагоджено реальний зв'язок з випускниками, відбувається збір, аналіз та врахування інформації щодо їх кар'єрного зростання.

8.5 Система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній програмі та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми

не застосовується

8.6 Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій) беруться до уваги під час перегляду освітньої програми

Чергова експертиза ОПП МБ встановила факти урахування зауважень і пропозицій, сформульованих під час попередньої акредитації. За Критерієм 1 враховано контекст галузі та підготовку фахівців-міжнародників авіакосмічного спрямування при формуванні змістового наповнення (окремі теми галузевого спрямування в РПНД ОК 6,7,17,20,21,23,25,26,27,28; галузева ОК29; при виконанні курсових робіт ОК30,31,33,34,35, при проектуванні тем БКР - ОК39). Однак, встановлено невідповідності у забезпеченні ПРН компонентами освітньої програми за ОК7,17,35,а в матриці забезпечення ПРН відповідними ОК зазначена в ОП комплексність чомусь порушена (ПРН-26, 27, 28) За Критерієм 2 введення до ОПП МБ 2021 р. рекомендовану роботодавцями дисципліну «Міжнародне економічне право» (ОК18); збільшення обсягу годин, відведених на вивчення англійської та другої іноземної мови з 56,5 кредитів ЄКТС (ОПП 2018 р.) до 70 кредитів ЄКТС (ОПП 2021 р.); враховано пропозиції здобувачів щодо збільшення кількості годин, відведених на виробничу практику за рахунок переведення навчальної (перекладацької) практики (НП 2018 р.) у виробничу перекладацьку практику (НП 2021 р.) За Критерієм 3 змін не відбулося. За Критерієм 4: впроваджено сучасний сервіс Google GSuite for Education (з 2020 року Google Workspace for Education). Однак, фахові дисципліни, що будуть викладатись за англійським проєктом, не вказано, їх РПНД відсутні. Можливість залучення здобувачів ВО до кафедральних НДР на платній основі розглядається. За Критерієм 5 забезпечено практику інформування про результати поточного оцінювання здобувачів через впровадження сервісу електронного журналу в застосунок Google Classroom. За Критерієм 6 затверджено Положення про рейтингове оцінювання діяльності науково-педагогічного працівника та навчально-наукового структурного підрозділу, однак, з технічних причин не реалізовано; залучено до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, переважно, через проведення гостьових лекцій. За Критерієм 7 покращено благоустрій ЗВО та запущено процес осучаснення веб-сайту Науково-технічної бібліотеки. Покращено рівень доступності навчального корпусу №7 (де навчаються здобувачі за ОПП МБ) для осіб з особливими потребами. За Критерієм 8 в анкеті-опитувальнику здобувачів ВО передбачено окреме поле для обґрунтування виставленої оцінки чи зауваження. Впроваджено процедуру інституціоналізації роботодавців та започаткування роботи Ради роботодавців як на рівні факультетів/інститутів, так і на рівні університету. За Критерієм 9 розміщення на сайті факультету результатів опитувань стейкхолдерів. За результатами чергової експертизи ГЕР можна зробити висновок, що більшості пропозицій та рекомендацій попередньої експертизи враховані.

8.7 В академічній спільноті закладу вищої освіти сформована культура якості, що сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою

не застосовується

Критерій 9. Прозорість та публічність

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

9.1 Визначені чіткі та зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

не застосовується

9.2 Заклад вищої освіти не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному вебсайті відповідний проєкт із метою отримання зауважень та пропозицій заінтересованих сторін

не застосовується

9.3 Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному вебсайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства

На офіційному веб-сайті НАУ у відкритому доступі окрім проєкту ОПП 2021 р. є проєкти ОПП за 2019 і 2020 рр. (<http://surl.li/agvar>), що забезпечує можливість відстежувати динаміку змін за ОПП та врахування рекомендацій стейкхолдерів і в цілому сприяє прозорості та публічності діяльності ЗВО.

Критерій 10. Навчання через дослідження

Рівень відповідності (експертна група)

не застосовується

Рівень відповідності (ГЕР)

не застосовується

Обґрунтування ГЕР

10.1 Зміст освітньо-наукової програми відповідає науковим інтересам аспірантів (ад'юнктів) і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності в закладах вищої освіти за спеціальністю та/або галуззю

не застосовується

10.2 Наукова діяльність аспірантів (ад'юнктів) відповідає напряму досліджень наукових керівників

не застосовується

10.3 Заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує в межах освітньо-наукової програми можливості для проведення й апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів (ад'юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквиумів, доступ до використання лабораторій, обладнання тощо)

не застосовується

10.4 Заклад вищої освіти забезпечує можливості для залучення аспірантів (ад'юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, участь у спільних дослідницьких проєктах тощо

не застосовується

10.5 Наявна практика участі наукових керівників аспірантів у дослідницьких проєктах, результати яких регулярно публікуються та/або практично впроваджуються

не застосовується

10.6 Заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у професійній діяльності наукових керівників та аспірантів (ад'юнктів), зокрема вживає заходів для унеможливлення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності

не застосовується

3. Рекомендації з подальшого удосконалення освітньої програми

У цьому розділі на основі звіту експертної групи та висновків ГЕР резюмуються рекомендації стосовно подальшого удосконалення освітньої програми, включаючи пропозиції щодо усунення виявлених під час акредитації недоліків. Заповнення цих полів є обов'язковим у всіх випадках, коли ГЕР погодилася або визначила рівень відповідності критерію В, Е чи F.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми

ГЕР та ЕГ рекомендують: - розмежувати мету і цілі ОПП МБ, конкретизувавши цілі для забезпечення усіх стейкхолдерів релевантною інформацією щодо очікуваного застосування набутих здобувачами компетентностей; - більш ретельніше слід віднести до підбору зовнішнього стейкхолдера з урахуванням галузевої спрямованості ОП в авіаційно-космічній сфері; - перейти до фактичної реалізації англійської програми, розглянути доцільність впровадження англійської програми з ОПП МБ, що підвищить впізнаваність на міжнародному ринку освітніх послуг і відповідатиме наявному потенціалу інтернаціоналізації освіти в НАУ, посилити консультативну підтримку здобувачів з міжнародної академічної мобільності;

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми

ГЕР та ЕГ рекомендують: - розглянути можливість відходу від термінології "рекомендована дисципліна" та "альтернативна дисципліна", - посилити організаційну підтримку здобувачів щодо широкого вибору навчальних дисциплін з інших ОПП та навчальних планів, формування так званого каталогу вибіркових дисциплін; - здійснювати системну роботу щодо співпраці кафедри з роботодавцями з приводу формування цілей і завдань практичної

підготовки, визначення її змісту; - певного уточнення потребує інформація щодо досягнення ПРН та формування ФК і ЗК освітніми компонентами. Зокрема, уточнення відповідності потребують ОК (особливо ті, які реалізуються у комплексі з курсовими роботами) ПРН та ЗК і ФК; - переглянути та актуалізувати матриці ОП.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання

ГЕР та ЕГ рекомендують: - надати перевагу сертифікату ЗНО з іноземної мови (окрім діючих з біології, фізики, або хімії), що відповідає особливостям реалізації ОПП МБ; - деталізувати процедуру визнання результатів навчання у неформальній освіті у «Положенні про організацію та проведення поточного і семестрового контролю» з метою актуалізації означеної практики; - популяризувати академічну мобільність серед студентства, шляхом консультативної підтримки, впровадження аналізу основних причин низького рівня академічної мобільності через опитування.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою

ГЕР та ЕГ рекомендують: - узгодити перелік елементів НМК відповідно діючих Положень та розмістити для потреб стейкхолдерів; - перейти до фактичної реалізації англomовного проєкту, оскільки затвердження відбулось наказом ректора №177/од від 28.05.2020р.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність

ГЕР та ЕГ рекомендують: - продовжити роботу з популяризації академічної доброчесності з метою досягнення зазначеного у відповідному Положенні рівня оригінальності в 75%;

Критерій 6. Людські ресурси

ГЕР та ЕГ рекомендують: - перейти до повного впровадження в дію Положення про рейтингове оцінювання діяльності науково-педагогічного працівника та навчально-наукового структурного підрозділу НАУ, відійшовши від часткового запровадження процедури рейтингового оцінювання професіоналізму та педагогічної майстерності викладачів за рахунок використання автоматизованої системи; - розглянути можливість започаткувати практику оприлюднення зазначених вимог під час оголошення конкурсу на заміщення вакантних посад НПП; - спрямувати публікаційну активність НПП, які забезпечують викладання дисциплін професійного спрямування, на наукові вишукування та розвинення теоретичного та прикладного змісту предметної області конкретних дисциплін, які ними викладаються.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси

ГЕР та ЕГ підтримують і рекомендують активніше продовжувати реалізовувати ініціативу щодо збільшення рівня доступності всіх навчальних корпусів та гуртожитків для осіб з обмеженими можливостями, модернізацію сайту бібліотеки та її приміщень.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми

ГЕР та ЕГ рекомендують: - в системі моніторингу якості реалізації ОПП МБ оприлюднювати пропозиції та рекомендації академічної спільноти.

Критерій 9. Прозорість та публічність

ГЕР та ЕГ рекомендують: - публікувати на сторінці оприлюднення проєкту ОПП МБ пропозиції усіх груп стейкхолдерів, а не лише роботодавців, та їх реалізацію в контексті програми.

Критерій 10. Навчання через дослідження

не застосовується

4. Додатки

Відсутні

***

Шляхом підписання цього експертного висновку я підтверджую, що внесені до нього відомості про присутніх на засіданні ГЕР і результати голосування членів ГЕР є достовірними, а експертний висновок було схвалено на засіданні ГЕР так, як його викладено вище.

Документ підписаний кваліфікованим електронним підписом.

Головуючий на засіданні ГЕР

ПЕТРУШЕНКО ЮРІЙ МИКОЛАЙОВИЧ